

Sygn. akt II KK 2/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)
SSN Andrzej Siuchniński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **L. C.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 lutego 2020 r.,
kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść skazanego
od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 17
października 2017 r., sygn. akt XVIII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok łączny w punktach 1-3 i sprawę
w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Ł. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. prowadził postępowanie o sygn. akt XVIII K (...) w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego L. C.. W toku tego postępowania ustalono, że w stosunku do tego skazanego wydane zostały następujące prawomocne wyroki:

I. wyrok łączny Sądu Rejonowego w C. z dnia 10 maja 2012 roku, sygn. akt IV K (...), którym:

1. orzeczono karę łączną 8 lat pozbawienia wolności, obejmującą jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone 13 prawomocnymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. akt: II K (...), II K (...), VI K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), IV K (...), V K (...) i III K (...) (oznaczonymi jako 1.1 a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m);

2. orzeczono karę łączną 7 lat pozbawienia wolności, obejmującą jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone 7 prawomocnymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. III K (...), III K (...), II K (...), II K (...), II K (...), III K (...) i IV K (...) (opisanymi jako 1.2 a, b, c, d, e, f, g);

3. umorzono postępowanie w części dotyczącej kar orzeczonych dwoma prawomocnymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. II K (...) i II K (...) (opisanymi jako 1.3 a, b),

II. wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 26 września 2016 roku, sygn. akt XVIII K (...), którym orzeczono karę łączną 5 lat pozbawienia wolności;

III. wyrok Sądu Rejonowego w M. z dnia 2 grudnia 2015 roku, sygn. akt II K (...), którym orzeczono karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 30 maja 2016 roku, sygn. akt II K (...), którym orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

V. wyrok Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 31 maja 2016 roku, sygn. akt II K (...), którym orzeczono karę 12 miesięcy ograniczenia wolności (k 114),

– przy czym żadna z powyższych kar nie została dotychczas wykonana.

Orzeczona wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w C., w sprawie sygn. IV K (...), kara 8 lat pozbawienia wolności miała być wykonywana przez L. C. do dnia 11 września 2021 roku, następnie do dnia 9 września 2028 roku - kara łączna 7 lat pozbawienia wolności, a w dalszej kolejności kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami wymienionymi wyżej w punktach II, III i IV. Koniec odbywania tych kar pozbawienia wolności przypadał na dzień 10 lutego 2037 roku.

Sąd Okręgowy w Ł., mając na uwadze wymienione wyżej prawomocne wyroki, wyrokiem łącznym z dnia 17 października 2017 roku, sygn. akt XVIII K (...):

1. rozwiązał orzeczenia o karze łącznej zawarte w wyroku łącznym, sygn. akt IV K (...), opisanym w pkt I;
2. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 87 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach I.1a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m oraz I.2 a, b, c, d, e, f, g, II, III, IV i V (w sprawach IV K (...), XVIII K (...), II K (...), II K (...) i II K (...)) wymierzył skazanemu L. C. karę łączną 19 lat pozbawienia wolności i powyższe wyroki w zakresie kary pozbawienia wolności uznał za pochłonięte niniejszym wyrokiem łącznym;
3. w pozostałym zakresie wyroki opisane w punktach: I.1 a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m oraz I.2 a, b, c, d, e, f, g, II, III, IV i V uznał za podlegające odrębnemu wykonaniu;
4. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w odniesieniu do wyroków opisanych w punkcie 1.3 (IIK (...), II K (...));

W punktach 5 i 6 wyroku Sąd, na podstawie art. 577 k.p.k., na poczet orzeczonej w punkcie I wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności oraz zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych.

Wyrok powyższy nie został zaskarżony i uprawomocnił się w I instancji w dniu 25 października 2017 roku.

Od przedmiotowego prawomocnego wyroku łącznego kasację, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. złożył na korzyść skazanego Prokurator Generalny, zaskarżając to orzeczenie w całości. Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 410 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k., polegające na pominięciu przez sąd wynikających z materiału dowodowego i mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności co do przekazania w dniu 27 sierpnia 2015 roku L. C. z Wielkiej Brytanii do Polski w wykonaniu wydanych wobec niego europejskich nakazów aresztowania oraz zaniechaniu dokonania w tym zakresie ustaleń co do okoliczności wydania w dniu 31 maja 2016 roku przez Sąd Rejonowy w Ł., w sprawie o sygn. II K (...), wyroku skazującego L. C. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., polegającego na połączeniu powyższej kary ograniczenia wolności z karami

pozbawienia wolności orzeczonymi wobec niego w innych sprawach, pomimo tego, że w postępowaniu o sygn. akt II K (...) L. C. nie wyraził zgody na przekazanie i nie zrzekł się przysługującego mu prawa do skorzystania z zasady specjalności, a zatem brak było warunków do objęcia kary ograniczenia wolności węzłem kary łącznej pozbawienia wolności.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się uzasadniona w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej uwzględnienie – w zaskarżonej części – na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Za niewątpliwe uznać bowiem należy, iż nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia nie objęto orzeczenia o umorzeniu postępowania.

Należy podzielić stanowisko skarżącego, iż procedując w przedmiocie wydania wyroku łącznego Sąd – z rażącym naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. – nie dostrzegł przeszkody do objęcia węzłem kary łącznej, kary 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wobec L. C. wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 31 maja 2016 roku, wydanym w sprawie sygn. akt II K (...). Naruszył tym samym obowiązek poczynienia prawidłowych ustaleń co do przebiegu postępowania w tej ostatniej sprawie, a w konsekwencji – doprowadził do wydania wyroku łącznego nierespektującego określonego w art. 607e § 3 pkt 3 k.p.k. wyjątku od zasady specjalności, a bezpośrednią konsekwencją tego uchybienia stało się rażące naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisu art. 607e § 1 k.p.k.

Z akt sprawy wynika, że L. C. w dniu 27 sierpnia 2015 roku został przekazany do Polski z Wielkiej Brytanii w wykonaniu europejskich nakazów aresztowania wydanych m.in. przez Sąd Okręgowy w C. w dniu 14 sierpnia 2014 roku, sygn. akt II Kop (...) - w celu odbycia kar orzeczonych wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w C. z dnia 10 maja 2012 roku, sygn. akt IV K (...), przez Sąd Okręgowy w Ł. w dniu 4 września 2014 roku, sygn. akt XVIII Kop (...) - w celu przeprowadzenia postępowania w sprawie o sygn. II K (...) Sądu Rejonowego w S..

Sprawa o sygn. II K (...), znajdująca się wówczas na etapie postępowania przygotowawczego nie była objęta przekazaniem w wyniku wykonania E. i w związku z powyższym wyznaczono posiedzenie w celu ewentualnego złożenia

przez podejrzanego L. C. oświadczenia o zrzeczeniu się w tej sprawie korzystania z prawa określonego w art. 607e § 1 k.p.k. Na odbytym w dniu 20 stycznia 2016 roku posiedzeniu przed Sądem Rejonowym w Ł., L. C. jednakże wyraźnie oświadczył, że nie zrzeka się korzystania z zasady specjalności w odniesieniu do będącego przedmiotem postępowania w tej sprawie czynu z art. 242 § 3 k.k. i nie chce być ścigany za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania (odpis protokołu posiedzenia w sprawie sygn. II Kp (...) - k. 199 akt II K (...)).

W związku z treścią oświadczenia, prokurator i podejrzany L. C. uzgodnili w trybie art. 335 § 1 k.p.k. skazanie za powyższy czyn na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, a więc przy zastosowaniu określonego w art. 607e § 3 pkt 3 k.p.k. wyjątku od zasady specjalności i Sąd Rejonowy w Ł., na posiedzeniu w dniu 31 maja 2016 roku wniosek ten uwzględnił i wydał wyrok skazujący L. C. za popełnienie czynu z art. 242 § 3 k.k. na powyższą karę.

W takiej sytuacji niemożliwym było objęcie wymierzonej powyższym wyrokiem kary 12 miesięcy ograniczenia wolności karą łączną pozbawienia wolności orzeczoną w wyroku łącznym Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. XVIII K (...). Włączenie powyższej kary w skład kary łącznej, przy zastosowaniu zasady określonej w art. 87 § 1 k.k. spowodowało bowiem to, że kara wolnościowa (ograniczenia wolności) będzie w ramach wyroku łącznego wykonywana już jako kara łączna pozbawienia wolności.

Zasada specjalności sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k. stanowi przesłankę ujemną dla orzeczenia kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności (także ukształtowane na podstawie art. 87 k.k.), wymierzone za przestępstwa inne, niż te które stanowiły podstawę wydania na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Rażąco naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. i zawartej w nim zasady specjalności stanowić będzie zarówno wydanie wyroku łącznego obejmującego kary pozbawienia wolności nie objęte decyzją o przekazaniu, niezależnie od zasady przyjętej za podstawę ukształtowania kary łącznej, jak i wykonanie uprzednio orzeczonej kary łącznej obejmującej takie kary (tak np. w wyrokach: z dnia 20 października 2011 roku, sygn. III KK 140/11, Lex nr 1044023; z dnia 14 stycznia 2014 roku, sygn. V KK 357/13, Lex nr 1491071; z dnia 13 stycznia 2016 roku, sygn.

III KK 471/15, Lex nr 1956353; z dnia 6 grudnia 2018 roku, sygn. IV KK 502/17, Lex nr 2627992).

Uchylenie przeszkody do wydania wyroku obejmującego kary pozbawienia wolności za inne czyny popełnione przez skazanego przed przekazaniem i niewskazane w orzeczeniu o przekazaniu, przy jednoczesnym braku oświadczenia państwa wykonania nakazu, może nastąpić poprzez wyrażenie przez skazanego zgody na wykonanie tych kar i zrzeczenia się korzystania z zasady specjalności po przekazaniu, przy czym zrzeczenie to winno nastąpić w sposób jednoznaczny, dobrowolny, ze świadomością konsekwencji, a także poprzedzać wydanie wyroku łącznego (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2009 roku, sygn. II K 181/09, LEK nr 519672). Do takiego wyrażenia zgody w sprawie II K 162/12 – w której wyrok 12 miesięcy ograniczenia wolności został następnie objęty zakresem przedmiotowym zaskarżonego kasacją wyroku łącznego – niewątpliwie nie doszło. W kontekście tego ustalenia podnieść należało, że Sąd Okręgowy w Ł. po uprawomocnieniu się wyroku łącznego podjął czynności zmierzające do uzyskania od skazanego zgody na wykonanie w ramach wydanego wyroku łącznego również kary 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej w sprawie II K (...). Wobec braku oświadczenia skazanego w tym przedmiocie, w dniu 7 maja 2018 r. sędzia Sądu Okręgowego w Ł. wydała zarządzenie stwierdzające, że wyrok łączny Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt XVIII K (...) utracił moc. Kolejnym zarządzeniem sędziego Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 15 października 2018 r. dokonano reasumpcji zarządzenia z dnia 7 maja 2018 r. w ten sposób, że stwierdzono, iż wyrok łączny Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt XVIII K (...) nie podlega wykonaniu, a wykonywane będą wobec skazanego wyroki jednostkowe w zakresie niewykonanych kar pozbawienia wolności oraz wyrok w sprawie II K 162/16 w zakresie kary ograniczenia wolności.

Opisane uchybienie sądu miało rażący charakter i istotny wpływ na treść wydanego w dniu 17 października 2017 roku wyroku łącznego, albowiem doprowadziło przede wszystkim do bezprawnego połączenia orzeczonej wobec L. C. kary 12 miesięcy ograniczenia wolności, która została objęta węzłem kary łącznej w wymiarze 19 lat pozbawienia wolności. Skutkiem takiego postąpienia

sądu stało się to, że wydany w dniu 17 października 2017 roku wyrok łączny, z uwagi na naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. nie podlega wykonaniu, co w oczywisty sposób, wobec konieczności odrębnego odbywania kar pozbawienia wolności, które zostały tym wyrokiem połączone (ich suma wynosi 23 lata i 10 miesięcy pozbawienia wolności) pogarsza sytuację skazanego.

Nadmienić również należy, że wobec L. C., z uwagi na uprawomocnienie się kolejnych trzech wyroków skazujących na kary pozbawienia wolności w sprawach o sygn. II K (...), II K (...) oraz II K (...), wszczęto kolejne postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. W postępowaniu tym, prowadzonym przed Sądem Okręgowym w Ł. pod sygn. XVIII K (...), na rozprawie dniu 14 czerwca 2018 roku L. C. złożył oświadczenie o zrzeczeniu się zasady specjalności w sprawie o sygn. II K (...) (k. 143 akt XVIII K (...)). Oświadczenie takie nie konwaliduje jednakże wadliwości wyroku łącznego wydanego w sprawie o sygn. XVIII K (...), a będzie miało znaczenie w przypadku wydania kolejnego wyroku łącznego. Sąd Okręgowy w Ł. orzekający w sprawie o sygn. XVIII K (...) dostrzegł powstałe komplikacje prawne związane z wydaniem nowego wyroku łącznego i w dniu 24 września 2018 roku odroczył rozprawę, w związku z koniecznością zainicjowania postępowania kasacyjnego w celu uchylenia wyroku łącznego wydanego w sprawie XVII K (...).

Skoro orzeczona wyrokiem łącznym wydanym w sprawie o sygn. XVIII K (...) kara łączna 19 lat pozbawienia wolności nie podlega aktualnie wykonaniu, to nie może stanowić, zgodnie z art. 85 § 2 k.k. podstawy do jej połączenia z trzema karami pozbawienia wolności, orzeczonymi wobec L. C. wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. II K (...), II K (...) oraz II K (...). Wydanie natomiast nowego łącznego w oparciu o przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 roku mogłoby z kolei okazać się dla skazanego niekorzystne, naruszając dyspozycję art. 4 § 1 k.k.

Uchylenie prawomocnego wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Ł., wydanego w dniu 17 października 2017 roku, w sprawie o sygn. XVIII K (...), umożliwi prawidłowe orzekanie w sprawie o sygn. XVIII K (...) poprzez wydanie wyroku łącznego obejmującego wszystkie dotychczasowe skazania L. C., w tym w sprawie II K (...).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.